

کتابشناسی قم

ناصر باقری بیده‌ندی

کتابشناسی قم مشتمل بر معرفی پاره‌ای از کتابهایی است که درباره شهر قم نوشته شده است. این کتابشناسی مفصلتر از آن بود که اینک چاپ می‌شود. نظر به صفحات محدود مجله آینه پژوهش، فقط گزیده‌ای از این کتابشناسی در اینجا مجال نشر یافته است. امید است صورت کامل این کتابشناسی، که شامل معرفی صدها جلد کتاب در باره تاریخ و فرهنگ و رجال قم است و از پی تحقیق و تتبع فراوان انجام گرفته، به صورت مستقل منتشر شود و فایده آن عام گردد. (آینه پژوهش).

۵. از فیضیه تاج‌جمهوری اسلامی مهدی شریعت زاده، تهران، انتشارات علمی.
۶. از فیضیه ۱۳۴۲ تا فیضیه سال ۱۳۵۷ احمد صابری همدانی.
- نک: کتاب السبعین فی فضائل امیرالمؤمنین (ع) با ترجمه و تحقیق همین نویسنده، ص ۹۹.
۷. از قم تادریا علی اکبر مشیر سلیمی، چاپ نشده است.
- ر. ک: روشندان جاوید ۴۹۶ (اثر دیگر این نویسنده)
۸. باب الجنة در احادیث فضیلت قم و زیارت حضرت معصومه (س) و در آخر آن قصیده «شرفنامه» که در مدح قم است ذکر شده، فارسی، ۱۶ صفحه، در سال ۱۳۴۸ چاپ شده است.
- ر. ک: الذریعه، ج ۸/۲۶.
۹. برگی در تاریخ قم سید اشرف الدین کیائی، خطی در نزد نویسنده.
۱۰. بشارات غیبی مهدی حائری تهرانی، قم، بنیاد فرهنگی امام مهدی (عج)، چاپ اول، ۱۳۷۲.
۱۱. بشارة المؤمنین فی تاریخ قم و القمیین حاج شیخ قوام اسلامی جاسبی، فرزند حسین. این کتاب دارای سه بخش است: ۱- چهل روایت از خاندان عصمت و طهارت پیرامون زمین و اهالی محترم قم (صانها الله عن التهادم)، ۲- پانزده کرامت از کرامات حضرت فاطمه معصومه (س)، ۳- ذکر اسامی و احوالات ششصد نفر از رجال و محدثان و دانشمندان گذشته قم.

۱. ابنیه تاریخی قم ابوالقاسم بدر، ۱۳۴۸، ۱۲۱ ص.
- ر. ک: فهرست پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان دانشکده الهیات و معارف اسلامی دکتری و فوق لیسانس ۱۳۲۴-۱۳۶۵.
۲. الاربعین فی فضائل قم و القمیین شیخ حسین بن ملا محمد حسن بن محمدرضا بن مولی تقی قمی، متخلص به مفلس و معروف به «اردشیره». عربی و ده برگ است.
- ر. ک: الذریعه، ج ۵۱/۱۱.
۳. الاربعینیات احمد مولائی مشهور به مولوی همدانی، ناشر: هاجر مولائی، قم: مطبعه نهضت، تاریخ نشر ۱۳۶۹.
- ص ۱۴۱ فی مقاتلة الحسنی صاحب طبرستان مع اهل قم.
۴. اخبار قم علی بن حسین بن محمد بن عامر، تاریخ تألیف ۳۲۸ هـ.
- ر. ک: تاریخ قم، ص ۱۲.

عباد در روزگار فخرالدوله دیلمی به زبان تازی نوشته و در آغاز شامل بیست باب بوده، لیکن بیشتر از پنج باب آن بجای نمانده است. نسخه عکسی این کتاب در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی وجود دارد

(نک: فهرست عکسی، ج ۱/۴۰۰-۴۰۲ جلد اول در دو قسمت: ۱۰۰+۱۲۰ برگ).

و نیز ر.ک: مفاخر اسلام، ج ۳/۲۵۲، رجال قم، ترجمه ریاض العلماء ج ۱/۲۵۹، سیمای بزرگان ۹۳، گنجینه دانشوران ۵۹.

۱۷. تاریخ قم

محمد حسین ناصر الشریعه، (م ۱۲۳۹ هـ)، قم، دارالعلم، ۱۳۴۵، ۱۱۲ ص.

این کتاب را مؤلف در سال ۱۳۲۴ ش منتشر کرده و بعدها بنا به درخواست مؤلف فقید، نویسنده شهیر و کثیر التالیف آقای علی دوانی آن را حک و اصلاح و با مقدمه مفصل و پاورقیها و اضافات تجدید چاپ کرده و تاکنون بارها چاپ شده است.

۱۸. تاریخچه قم و زندگینامه حضرت معصومه (علیها السلام)

محمد محمدی اشتهاردی، مرکز انتشارات دارالنشر قم، ۹۶ ص، جیبی.

۱۹. تاریخ قم

علی بن حسین بن محمد بن عامر اشعری قمی. در ذکر اشعریان مقیم قم. صاحب تاریخ قم از آن یاد کرده و گفته: در سنه ۳۲۸ هـ نسخه مؤلف در زیر آوار تلف شد.

الذریعه ۳/۲۷۹، ترجمه تاریخ قم، ۱۲.

۲۰. تاریخی مذهبی قم

علی اصغر فقیهی، قم، انتشارات اسماعیلیان، ۱۳۵۰، ۳۹۶ ص، مصور، وزیری.

۲۱. تاریخ مشاهد و قبور واقعه در بلده قم

افضل الملک (م ۱۳۴۸ هـ)، چاپ تهران، ۷۲ ص.

۲۲. تحفة الفاطمیین فی احوال قم و القمیین

شیخ محمد حسین مفلس قمی، فرزند ملا محمد حسن (معروف به «اردشیره»). تاریخ تألیف: ۱۳۵۲، ج ۲. در اوّل کتاب «انجم فروزان» آمده که این اثر مأخوذ است از تاریخ قم میرزا علی اکبر فیض که در سال ۱۳۰۳ نوشته شده است.

مرحوم ملا علی واعظ خیابانی در کتاب «علماء معاصرین» ص ۱۳۰ از این کتاب نقل کرده اند.

ر.ک: الذریعه، ج ۲۶/۱۷۱ و ۴ و ج ۳/۲۷۸ و ۴۶۰-۴۶۱ و مؤلفین کتب چاپی ج ۲/۷۲۵.

۲۳. تحفة الفاطمیه الموسویه فی ذکر اخبار بلده قم

شیخ محمد علی بن حسین ارجستانی کچوئی، این اثر از

تاریخ اتمام کتاب: ۱۸ ذیحجه ۱۳۹۴، مطابق با ۱۱ دی ماه ۱۳۵۳.

۱۲. البوارق فی فضیله قم

محمد مهدی حسینی قمی بن علی نقی، نسخه ای از آن که توسط آقای علی اکبر فیض در سال ۱۲۸۹ نوشته شده، در کتابخانه مسجد سپهسالار موجود می باشد.

ر.ک: فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار، ج ۱/۲۲۰-۲۲۱ و بخش سوم ۲۵۹، الذریعه ج ۳/۱۵۳، فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی ج ۱۴/۱۵۳ ایضاح الطریقه ۳۱۹ به نقل از الذریعه و قم در قرن نهم، مقدمه.

۱۳. تاریخ دارالایمان قم

محمد تقی بیک ارباب، قم، ۱۳۵۳.

این کتاب به درخواست میرزا سید مهد مؤتمن السلطان، حکمران قم، برای «مرآت البلدان فی احوال بلاد ایران» تألیف شده است. نسخه عکسی آن در کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی (قدس سره) وجود دارد (فهرست نسخه های عکسی، ج ۱/۴۰۳-۴۰۴).

و نیز بنگرید: فرهنگ کتابهای فارسی از قرن چهارم تا ۱۳۰۰ هـ. ش، ج ۲/۵۲۳.

۱۴. تاریخ و جغرافیای قم

غلامحسین، فرزند مهدی خان بن علی خان زند، ملقب به افضل الملک ادیب کرمانی، شرح مسافرت و گردش و پژوهشهای تاریخی و جغرافیایی این نویسنده سیاست پیشه دوره قاجاریه است.

۱۵. تاریخ قم

میرزا علی اکبر فیض. این کتاب که در عصر قاجاریه نوشته شده (سنه ۱۳۰۳)، پانزده باب دارد و از مهمترین آثار نویسنده یاد شده است. نسخه ای از آن به شماره ۱۴۵ در کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی نگهداری می شود.

الذریعه ج ۲۶/۱۳۷، راهنمای جغرافیای تاریخی قم، ۱۲.

۱۶. تاریخ قم

حسن بن محمد قمی، ترجمه حسن بن علی بن حسن بن عبدالملک قمی. تهران، ۱۳۱۳ ش، ۳۵۱ ص، وزیری، به اهتمام جلال الدین طهرانی.

این ترجمه در سال ۸۰۵ و ۸۰۶ انجام پذیرفته است. مؤلف دانشمند، کتاب خویش را در سال ۳۷۸ ق به تشویق صاحب بن

هرگونه شبهه‌ای را از آنها بزداید. بخش دوم و اعظم کتاب درباره حضرت معصومه سلام الله علیها و تاریخ زندگانی ایشان است. نکته قابل توجهی که در این بخش وجود دارد، در زمینه نحوه وفات آن بانوست که مؤلف با توجه به قرائن و شواهدی احتمال شهادت ایشان را تقویت کرده است. سومین بخش از کتاب به تصاویر جالب و ارزنده‌ای از شهر قم و حرم و ضریح مطهر حضرت معصومه علیها السلام اختصاص دارد و جلوه زیبایی به کتاب بخشیده است.

۳۰. دیلنی‌های قم

حسین آوردی، قم، نشر برگزیده، زمستان ۱۳۷۲، ۴۹ص، پالتویی.

۳۱. راهنمای جغرافیای تاریخی قم

(مجموعه متون و اسناد)، به کوشش مدرسی طباطبایی، قم، چاپخانه حکمت، مهرماه ۳۵/ شوال ۹۶.

۳۲. دیوان خراج قم

محمد بن مجمع، عامل قم در سالهای ۲۵۵هـ.

۳۳. دیوان خراج قم

محمد بن علی بن ابراهیم و محمد بن عیسی.

۳۴. دیوان خراج قم

احمد بن محمد، عامل قم در سالهای ۲۸۲-۲۸۵هـ.

۳۵. دیوان آب قم

ابراهیم بن علی و محمد بن علی

۳۶. دیوان آل سعد

در مورد مزارع اطراف قم.

پنج کتاب اخیر از منابع کتاب «تاریخ قم» است.

۳۷. راهنمای شهر قم

غلامحسین جواهری فرزند میرزا مهدی، متخلص به وجدی (م ۱۳۰۳هـ. ش)، قم، ۱۳۳۵، ۶۳ص، جیبی، سری.

۳۸. راهنمای مراکز فرهنگی شهرستان قم

گردآورنده: مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. قم، دفتر تبلیغات، زمستان ۱۳۷۰.

۳۹. راهنمای قم

حسین قاسمی نژاد (شهردار وقت قم)، با مقدمه‌ای از ابوالقاسم سالاری (فرماندار وقت قم). تاریخ نشر: ۱۳۵۳، نوروز، ۱۵۲ص، مهر استوار قم. برخی از مباحث کتاب عبارتند از: چهره قم از دیرباز تا کنون ص ۲۷، زیارتگاهها، امامزاده‌ها، مساجد و آثار تاریخی ۳۴ مشاهیر قم ۵۳ و شناسنامه شهر قم.

مآخذ «وسيلة المعصومية» می باشد. ایشان اثر دیگری درباره قم به نام «انوار المشعشعین فی اخبار قم و القمیین» در سه مجلد نگاشته است. نسخه اصل آن در ۴۱۵ برگ رحلی از آن دانشمند محترم دکتر سید محمود مرعشی است.

۲۴. تفصیل وقایع قحطی سال ۱۲۸۸ قم

علی اکبر فیض، تاریخ تألیف ۱۲۸۹ در ۳۵ برگ نسخه منحصر به فرد آن در اختیار دکتر سید محمود مرعشی نجفی در قم می باشد.

و نیز ر. ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۶۱.

۲۵. تفصیل و حالات اسلاک و مستغلات و قنات و بلوکات

دارالایمان قم.

ر. ک: فرهنگ ایران زمین، مجلد ۶، راهنمای جغرافیای

تاریخی قم/ ۱۶.

۲۶. جغرافیای شهرستان قم. با نقشه شهر قم و نقشه شهرستان قم.

دکتر حسین کریمان، فرزند اسماعیل (متولد ۱۲۹۲هـ. ش) نقشه قم در خرداد ماه ۱۳۲۸ برای اولین بار توسط نویسنده دانشمند آن تهیه شده است. گرچه این نقشه مربوط به ۳۵ سال پیش است و الآن تغییرات زیادی کرده است، ولی تهیه کننده آن با زحمت فراوان کوجه‌ها را با متر و با قدم اندازه گرفته و زوایا را محاسبه نموده و به نقشه منتقل ساخته است.

ر. ک: کیهان فرهنگی، سال دوم، ۸آبانماه ۶۴.

۲۷. جنگل مولی

سید احمد زنجانی، سفرنامه قم است که در ۱۳۳۵هـ. ق در عهد سلطنت احمدشاه قاجار نوشته شده است.

ر. ک: آشنایی با چند نسخه خطی، ۱۶۷-۱۶۸، راهنمای

جغرافیای قم/ ۱۴.

۲۸. حضرت معصومه و شهر قم

محمد حکیمی، معاونت فرهنگی آستان قدس، ۱۳۵ص،

شهریور ۱۳۶۵.

۲۹. حضرت معصومه (ع) و شهر قم

محمد اصغری نژاد. حدود ۱۱۰ص، رقی.

بخش آغازین این اثر صفحات قابل توجهی است درباره احادیثی که در فضیلت شهر قم و مردم آن از لسان گهربار اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام وارد شده است. به دلیل ابهاماتی که از این دست روایات و یا فرازهایی از آنها در زمینه مورد نظر مؤلف به ذهن می رسیده، نویسنده تلاش نموده

۴۷. سفرنامه قم

ناصرالدین شاه قاجار، نسخه خطی آن به شماره ۱۰۴۲۹ در کتابخانه آستان قدس رضوی موجود است.

۴۸. سفرنامه قم

میرزا غلامحسین خان افضل الملک زندی شیرازی. او در تحریر این سفرنامه وانمود کرده که کتاب را از زبان اسدالله میرزا جلال السلطان فرزند محمد تقی میرزا رکن الدوله نوشته است. چاپ انتشارات وحید، تهران، با نام تاریخ و جغرافیای قم. نسخه شماره ۶۹۷ کتابخانه مجلس شورای ملی.

ر. ک: راهنمای جغرافیای قم ۱۴.

۴۹. سفرنامه قم

میرزا حسین خان بهادر نظام مجیب الدوله. متن آن در مجله راهنمای کتاب سال ششم، ش ۶ و ۷ ص ۴۵۲-۴۶۲ به طبع رسیده است.

ر. ک: کتابشناسی آثار مربوط به قم ۱۳۰.

۵۰. سفرنامه قم

نامعلوم. نویسنده فردی روحانی است که در سال ۱۳۲۳ به اتفاق جمعی به قم سفر کرده است. نسخه آن در اختیار آیت الله لاجوردی در قم است.

۵۱. سیمای قم: از سری دیار ابرار

عبدالوحید وفائی. سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲، ۱۷۱ ص، رقعی.

در این اثر تاریخ مذهبی و وحدت شیعیان در قم بیش از سایر مسایل و وقایع مدنظر نویسنده بوده است.

۵۲. علی آبادنامه یا سفرنامه ذهابیه قم

در وصف راه جدید تهران به قم و منازل میان راه به قلم یکی از واقعه نویسان که در سفر سال ۱۳۰۴ امین السلطان (صدراعظم) به قم همراه او بوده است. این کتاب در اثر ارزنده استاد حسین مدرسی طباطبایی به نام راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

فهرست مجلسی ۲۷۵/۶، فهرست منزوی ۴۰۴۵/۶، راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۶.

۵۳. علی آبادنامه

سرکار محمد کاظم خان کاشانی

در کتاب راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

۵۴. عملکرد شهرداری قم

روابط عمومی شهرداری. چاپ قم، ۱۳۲۴ ش، ۳۲ ص، وزیری.

۴۰. راهنمای قم

سید علی اکبر برقعی، در تاریخ قم و اماکن مقدسه. نشریه دفتر آستانه قم، ۱۳۱۵ ش، رقعی، ۱۷۱ ص+۶۴ ص، عکس، با مقدمه رشید یاسمی. از فرزند مؤلف شنیدم که این کتاب به زبان انگلیسی ترجمه شده است.

ر. ک: علماء معاصرین ۲۸۸، ریحانة الادب ج ۱/۲۴۹، سخنوران نامی معاصر ج ۱/۱۹۱، مؤلفین کتب چاپی ۳/۴۹۴، معجم مؤلفی الشيعة ۹۸، گنجینه دانشمندان ج ۳/۳۸۹.

۴۱. رساله فی فضل قم (در احوال و مفاخر و مناقب شهر قم)

میر منشی (میر شرف الدین حسین حسینی قمی)، فارسی است. در جلد دوم ریاض العلماء در ذیل شرح حال حسن بن محمد بن حسن قمی (حرف «ح») از آن نقل می کند.

ر. ک: الذریعه ج ۱۶/۲۷۱، قم در قرن نهم هجری. ص ۶، ریاض العلماء ج ۱، ایضاح الطریقه ج ۲/۳۳.

۴۲. رساله فضائل قم

حاج شیخ عباس قمی (متوفای ۱۳۵۹). نسخه دست نویس مؤلف در کتابخانه شخصی محقق متببع حضرت آیت الله حاج سید مهدی لاجوردی قمی وجود دارد.

ر. ک: آشنایی با چند نسخه خطی (دفتر اول)، ص ۱۰۵.

۴۳. رساله در فضائل و حالات قم (سرگذشت موسی میرقم)

شیخ محمد سلطان المتکلمین واعظ بن ملا اسماعیل کجوری طهرانی. فارسی.

ر. ک: الذریعه ۴/۱۶۶-۱۶۷، مؤلفین کتب چاپی ۵/۳۲۰-۳۲۱، علماء معاصرین ۳۶۷.

۴۴. زندگانی حضرت معصومه (ع) و تاریخ قم

سید مهدی صحفی قمی. دینی، تاریخی، ادبی، اخلاقی با استفاده از تألیف حاج شیخ عباس قمی، ۱۲۹ ص. کتابفروشی صحفی قم. از این کتاب ملخصی نیز در ۷۶ صفحه به قطع جیبی به چاپ رسیده است. قم، ۱۳۵۲.

۴۵. زندگانی حضرت معصومه و تاریخ قم

گردآورنده و مترجم: فخرالدین آلتان، زبان: آذری.

۴۶. سالنامه ذهابیه قم

شرح مشاهدات امین السلطان صدراعظم، در سفر رسمی خود به قم در سال ۱۳۰۴. نسخه خطی این کتاب به شماره ۲۳۱۵ در کتابخانه مجلس شورا موجود است.

این کتاب مجموعه رسائل درباره قم و حاوی چند مقاله زیر است:

۱- خاندان صفی ۲- سکه های ضرب قم ۳- معرفی طوائف و ایالات قم در دوره ناصری ۴- حالات و املاک و فنون قم ۵- اعداد و نفوس اهالی ... ۶- رساله «جوابات مسائل رکنیه» از صاحب قوانین .

گردآورنده بر این کتاب پانوشتهای مفیدی افزوده و شرح حال کوتاهی نیز از مرحوم میرزای قمی (صاحب قوانین) آورده و به منابع شرح حال این عالم بزرگ اشاره کرده، و کتاب را با فهرستهای فنی مربوطه به اتمام رسانده است .

دیباچه ای پیرامون کتابشناسی قم در دوره ناصری دارد .

۶۲. قم را بشناسید

اداره فرهنگ قم، چاپ قم، ۱۳۲۸، ۱۳۶ ص، وزیری، ۲۸۱ ص .

۶۳. قم، دارالمؤمنین

حسین قاسمی نژاد، قم، ۱۳۵۵، ۴۵۴ ص، مصور .

۶۴. قم و روحانیت

ر.ک: گنجینه دانشوران ۱۳۷ .

۶۵. قم و حضرت معصومه (ع) (چهل حدیث)

محمود شریفی، قم، نشر معروف ۱۳۷۳ (ربیع الشانی ۱۴۱۵)، ۹۶ ص، جیبی .

۶۶. کتابچه تفصیل حالات و نفوس و املاک دارالایمان قم

احتمالاً از محمد تقی بک ارباب . ۲۸ برگ دارد و نسخه آن در اختیار دکتر سید محمود مرعشی است و در راهنمای جغرافیای قم در مهرماه ۳۵ / شوال ۹۶ به چاپ رسیده است .
راهنمای جغرافیای قم / ۱۳ .

۶۷. کتابچه تفصیل احوالات دارالایمان قم از بدو آبادی الی یومنا

هذا

محمد تقی بیک ارباب (معروف به ارباب جان بابا) فرزند حسنعلی بیک قمی . این نویسنده فاضل دوره ناصری کتابچه فوق را به خواهش میرزا علی اکبر حکیم باشی طهرانی در سال ۱۳۰۵ تألیف کرده است و محقق متتبع استاد حسین مدرسی طباطبایی به نشر آن براساس فیلمی که در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (به شماره ۳۸۴۳) وجود داشته در راهنمای جغرافیای تاریخی قم پرداخته است .

فرهنگ کتابهای فارسی بخش دو - ۵۲۴ و راهنمای جغرافیای قم ۱۴ .

۶۸. کتابچه تفصیل و حالات دارالایمان قم

میرزا غلامحسین خان افضل الملک زندی شیرازی

۵۵. فضائل بلده قم

مولی محمد علی بن احمد قراچه داغی انصاری (م ۱۳۰۱) ر.ک: اعیان الشیعه ج ۱۰ / ۵، الذریعه ج ۱۶ / ۲۶۳ و نقباء البشر ۱۳۴۱ .

۵۶. فضل قم و الکوفه

ابوالقاسم سعد بن عبدالله قمی اشعری ر.ک: الذریعه ج ۱۶ / ۲۷۲، رجال قم، قهرست شیخ ۷۶ و رجال نجاشی ۱۲۶ .

۵۷. فضائل قم

کر معلی خان، فرزند حاجی محمد رضا بیک حاجی حسین قمی، متخلص به فکار .

متضمن احادیثی است که در ستایش مردم متعهد و متدین شهر قم در مجامیع روایی آمده است . افضل الملک از این کتاب یاد کرده است .

ر.ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم / ۱۶ .

۵۸. قانون قم

علی اکبر فیض . در شرح قوانین مندرسه قمیان . از افادات قبله الانامی میرزا اسحاق مدرسی . نسخه آن در اختیار آیت الله سید مهدی لاجوردی حسینی در قم می باشد .

و نیز ر.ک: راهنمای جغرافیای تاریخی قم ۱۳ .

۵۹. قم از نظر اجتماعی، اقتصادی

سید حسین بن الرضا فرزند سید مصطفی برقمی . قم، چاپخانه مهر، ۶۱۶ ص، وزیری .

۶۰. قم در قرن نهم هجری ۹۰۰-۸۰۱

سید حسین مدرسی طباطبایی، قم، آذر و دی ۱۳۵۰، ۳۷۱ ص، وزیری .

این کتاب فصلی است از کتاب ارزشمند قم در چهارده قرن که مؤلف محقق و دانشمند آن در این جلد کوشیده است که با توجه به مدارک و مآخذی که در دسترس او قرار داشته، هر مطلب و نکته ای که با تاریخ قرن نهم قم تماس و ارتباطی دارد، در این کتاب ذکر کند .

نویسنده این کتابنامه از مقدمه کتاب فراوان بهره جسته است . نیز ر.ک: سیمای بزرگان / ۹۴ .

۶۱. قم نامه

سید حسین مدرسی طباطبایی، قم انتشارات کتابخانه آیت الله مرعشی ۴۱۳ ص، وزیری، چاپ اول ۱۳۶۴ .

۷۵. الممتخب من تاریخ قم

حسین بن احمد حسنی نجفی البراتی

ر. ک: معجم مؤلفی الشیعه ۶۶

۷۶. تربت پاکان

سید حسین مدرسی طباطبائی ج ۲

جلد اول این کتاب ویژه آستان مقدس قم و دارای سه بخش است که بخش نخست آن مربوط به تاریخ آستانه و همراه کتابشناسی آن و بخش دوم معرفی بناها و تزیینات، و بخش سوم اسناد و احکام مربوط بدان است.

۷۷. چکامه شرح مسافرت حضرت معصومه (ع) از مدینه به قم

عباسخان افشار، متخلص به پریشان، ۲۳ ص.

۷۸. حضرت معصومه فاطمه دوم (با شرحی پیرامون قم، حوزه

علمیه قم، مسجد جمکران و امامزادگان قم)

محمد محمدی اشتهاردی، قم، انتشارات علامه.

۷۹. حضرت معصومه اور شهر مقدس قم

نثار احمد زینپوری، قم، انصاریان، ۱۴۱۶ هـ، ۱۲۸ ص،

اردو.

۸۰. حیات حضرت معصومه قم و مختصر تاریخ قم

دکتر سید حیدر مهدی، مکتبه طوسی، قدم گاه حیدرآباد،

۹۶ ص.

۸۱. در حریم حضرت معصومه علیها السلام

علی اکبر مهدی پور، نشر حاذق قم، ۶۴ ص، جیبی،

۱۳۷۳ ش.

۸۲. ستارگان درخشان

محمد جواد نجفی، کتابفروشی اسلامیة، تهران، ج ۹،

ص ۹۵، حضرت معصومه (س)، جیبی، ۲۲۴ ص.

۸۳. دخت آفتاب

احمد لقمانی. کتابی است که با نگاهی ژرف به سالیان پیش

از تولد حضرت معصومه علیها السلام تا حوادث پس از رحلت

آن بانو پرداخته است و همراهی آفتاب بی بی با وجود پدر و برادر

تحلیل شده و با گذری بر القاب حضرت و دوران زندگانی ایشان

هجرت جانسوز وی ترسیم شده است.

در بخشهای دیگر کتاب، چگونگی ورود آن بانو به قم،

روزهای میزبانی مردم این شهر و رحلت حضرت بیان شده و در

پایان بخشی از کرامات و برکات بی بی تبیین شده است.

۸۴. مروری بر زندگانی حضرت معصومه (ع)

برگرفته از کتاب حضرت معصومه و شهر قم، اثر محمد

حکیمی، امور تربیتی منطقه ۲ قم.

متخلص به المعی فرزند مهدی خان (م ۱۳۰۴) این کتابچه که نسخه آن به شماره ۵۵۱۴ در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران وجود دارد، در سال ۱۳۰۵ برای محمد حسن خان اعتماد السلطنه (وزیر علوم و دارالتألیف و دارالطباعة و دارالترجمه) نگاشته شده است. این کتابچه در راهنمای جغرافیای تاریخی قم چاپ شده است.

فرهنگ کتابهای فارسی، بخش دو، ص ۵۲۳، و راهنمای جغرافیای قم/ ۱۴.

۶۹. کتابچه طوائف و ایلات دارالایمان قم

این کتابچه جزء رسائلی است که در دوره ناصری به منظور تدوین مرآت البلدان فراهم آمده و نسخه آن در مجموعه ای که قبلاً به شماره ۷۲۵ در کتابخانه وزارت دارائی بوده و اکنون در محل کاخ گلستان نگاهداری می شود. رساله در حوالی سال ۱۲۹۶ به دستور میرزا مهدی خان اعتضادالدوله، حکمران قم و کاشان، تألیف شده است. این کتابچه در «قم نامه» در سال ۱۳۶۴ ش از صفحه ۷۱ تا ۸۵ چاپ شده است.

۷۰. کتابچه مختصر از اولیت قم و تمصیر آن و تعداد ده طائفه از قبایل سکنه آن

ر. ک: فرهنگ ایران زمین، مجلد ۸/۶، راهنمای جغرافیای تاریخی قم/ ۱۶.

۷۱. کتابشناسی آثار مربوط به قم

حسین مدرسی طباطبائی، قم ۱۳۵۳ ش، بدون ذکر نام ناشر، ۲۴۳ ص. در این کتاب تعداد ۲۹ کتاب و رساله که از نیمه دوم قرن سوم هجری تا پایان دوره قاجار درباره قم به نگارش درآمد، یاد و معرفی گردیده است.

۷۲. گنجینه آثار قم

عباس فیض. قم ۱۳۴۹، مهر استوار، ۷۱۸ ص، مصور، وزیری، ج ۱ به نام: «قم و روضه فاطمیه» و جلد دوم به نام: «قم و مشاهد» با ۲۴۰ کلیشه چاپ اول، نشریه سال ۱۳۵۰ خورشیدی، ۷۹۴ ص.

۷۳. گوشه ای از بازدهی انقلاب در قم

حزب جمهوری اسلامی، قم.

۷۴. معصومه قم یا آشیانه اهل بیت (ع)

حاج سید تقی طباطبائی قمی، آذر ۱۳۶۵، ۴۸ ص، جیبی.

نک: کتابشناسی ملی ایران ۱۳۶۵، نیمه ۵۷، ص ۵۶.

۹۴. تذکره سخنوران قم
محمد علی مجاهدی (پروانه)، قم، مؤسسه انتشارات هجرت، چاپ اول، ۱۳۷۰.
۹۵. تذکره شعرای معاصرین دارالایمان قم
علی اکبر فیض، فرزند میرزا محمد بن علی اکبر خوانساری. ابتدا در سال ۱۲۷۷ تألیف و اصلاحاتی بعداً در آن داشته است. نسخه ای از آن به شماره ۱۴۵ در کتابخانه عمومی حضرت آیت الله مرعشی نجفی در قم نگاهداری می شود.
۹۶. خلاصه الاشعار وزبدة الافکار
تقی الدین محمد پسر شرف الدین علی حسینی کاشانی. نسخه خطی قسمتی از این تذکره در ۶۱۴ صفحه در کتابخانه مجلس شورا ضبط است. این کتاب شاعران قم را دارد.
۹۷. کتابه های حرم مطهر حضرت معصومه علیها سلام و خطیره های اطراف آن
دکتر منوچهر ستوده، کتابخانه حضرت آیت الله مرعشی نجفی، قم، ۱۳۷۵ ش / ۱۴۱۷ ق، ۱۸۸ ص.
- مندرجات این کتاب متن کتابه های تاریخی آستانه متبرکه حضرت معصومه علیها سلام است که در سال ۱۳۵۲ ش گردآوری شده و خواننده را از تاریخچه پاره ای از بیوتات و متعلقات آن آستانه مقدسه آگاه می سازد.
۹۸. الوقایع والحوادث (رمضان المبارک)
محمد باقر ملبوبی، تهران، کتابفروشی سراجی، بنای مسجد جمکران، و امر امام (عج) ۲۲۶، فضیلت مسجد جمکران و اعمال آن، ص ۳۲۷.
۹۹. مسجد مقدس جمکران تجلیگاه صاحب الزمان (روحی و ارواح العالمین له الفداء)
سید جعفر میرعظیمی، انتشارات رسالت قم، چاپ دوم، ۱۳۷۴، ۲۴۰ ص، وزیری.
۱۰۰. تاریخ نکایا و عزاداری قم
با گزیده ای از سروده های شاعران قمی و تصاویر تاریخی، مهدی عباسی، قم، نویسنده، ۱۳۷۱، وزیری، ۳۷۴ ص.
۱۰۱. تاریخ سیر پلیس در قم
سرهنگ شجاع جوادی، قم، کتابفروشی علامه، ۱۳۶ ص.
۱۰۲. تاریخ باستانی و کشتی پهلوانی قم
مهدی عباسی، قم، انتشارات ملت، تیرماه ۱۳۶۷.
۸۵. ودیعه آل محمد فاطمه معصومه
محمد صادق انصاری زنجانی، تاریخ چاپ اول ذی قعدة الحرام ۱۴۱۳ ق.
- تاریخ و نوبت چاپ: بهار ۱۳۷۲ ش، وزیری ۳۲ ص، چاپخانه بهمن قم، ناشر مؤلف.
۸۶. تاریخچه روزنامه نگاری در قم
احمد رحیمی کاشانی (م ۱۴۱۵ هـ. ق)
۸۷. آثار الحجة یا تاریخ و دائرة المعارف حوزه علمیه قم
محمد رازی (متولد ۱۳۴۰ ق)، ۲ ج، قطع وزیری، تاریخ چاپ ۱۳۷۴ هـ.
- ر. ک: الذریعه ج ۱۱/۲۶، دائرة المعارف تشیع.
۸۸. تذکره مشایخ قم
نورالدین علی بن حیدر علی منعل قمی، به کوشش مدرسی طباطبائی، قم، ۱۳۵۳، ۱۰۱ ص.
- ر. ک: فهرست نسخه های عکسی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله مرعشی نجفی ج ۱، ص ۲۴۴-۲۴۵.
۸۹. رجال قم
نورالدین علی بن حیدر منعل قمی، نویسنده این کتاب از رجالین قرن دهم بوده و دارای تألیفات چندی است. تاریخ تألیف: اوائل رمضان سال ۹۷۸، نسخه خطی کتابخانه مجلس تهران.
- ر. ک: مصفی المقال، ستون ۲۷۹، ۲۸، روضات چاپی دوم ۱۷۳، الذریعه ج ۱۰/۱۵۷ و ج ۱۴/۵۳ و سیمای بزرگان ۹۳.
۹۰. رجال قم و بحثی در تاریخ آن
سید محمد مقدس زاده، تهران، ۱۳۳۵، ۱۶۶ ص.
۹۱. رساله رجال قم
به نام شاه طهماسب صفوی تألیف شده است. عربی.
ر. ک: قم در قرن نهم هجری، مقدمه/۶.
۹۲. منتخب الرجال یا دانشمندان قم
سید مهدی لاجوردی حسینی، ۵ ج، خطی است. یک جلد آن را اینجانب رؤیت کرده است.
- ر. ک: گنجینه دانشمندان ج ۲، ۲۴۰، گوهرهای تابناک.
۹۳. فهرست اسماء روات اشعریین قم در مائه سیم و چهارم
محمد علی معلم حبیب آبادی.
ر. ک: مکار الآثار، ج ۵، ص ۱۳.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.